

ОПЕРАТИВНИ ПЛАН О СПРЕЧАВАЊУ ЗЛОУПОТРЕБЕ ДРОГА (2026-2027)

1. Увод

Оперативни план о спречавању злоупотребе дрога за период од 2026-2027. године (у даљем тексту: План) је документ Владе Републике Србије у решавању проблема у области дрога. План се доноси у складу са тренутном националном ситуацијом везаном за дроге, научним сазнањима о проблематици дрога и у складу са актуелним политикама које Европска унија (ЕУ) води на овом плану. Он дефинише деловање кључних носиоца на националном нивоу у области дрога кроз активности које су приказане у Табели за спровођење Оперативног плана о спречавању злоупотребе дрога за период од 2026-2027. године (у даљем тексту: Табела активности) која је саставни део овог документа.

План је заснован на Уставу Републике Србије, ратификованим конвенцијама Уједињених нација (УН) у области дрога, као и усвојеним стратегијама у области здравствене делатности у Републици Србији. У складу с тим, План подржава и промовише принципе поштовања људског достојанства, слободе, демократије, једнакости, солидарности, владавине права и људских права, родне и здравствене равноправности. Документ, подржава, и промовише испуњавање друштвене бриге за здравље људи, и подстиче одговорност државе и друштва у обезбеђењу и побољшању сигурности и добробити појединца и друштва кроз заштиту и промоцију јавног здравља, мултисекторску сарадњу и повећање здравствене писмености становништва. У Плану се примењује интегрисан, уравнотежен и мултидисциплинаран приступ феномену дрога који се заснива на научним доказима, на националном, ЕУ и међународном нивоу.

2. Законодавни оквир

Злоупотреба дрога као проблем савременог друштва је глобалне природе и мора се решавати како на националном тако и на региоаналном и светском нивоу. Република Србија је потписница Јединствене конвенције УН о опојним дрогама из 1961. године, која измењена и допуњена Протоколом из 1972. године, затим Конвенције о психотропним супстанцама из 1971. године и Конвенције против недозвољене трговине опојним дрогама и психотропним супстанцама из 1988. године. Оне представљају основу за интервенције УН у области дрога, те самим тим, и сарадње са УН агенцијама и телима који постоје у области политике дрога, и део су јединствене националне политике за борбу против дрога.

У Србији, главни закони у области дрога су: (1) Закон о психоактивним контролисаним супстанцама („Службени гласник РС”, бр. 99/10, 57/18); (2) Закон о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци („Службени гласник РС”, бр. 107/05, 25/19) и (3) Кривични законик („Службени гласник РС”, бр. 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 - испр, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019) . Други општи закони који се односе на

криминал, лекове и медицинска средства, здравствену заштиту, здравствено осигурање, лица са менталним поремећајима, права пацијената, јавно здравље, здравствену документацију и здравствене картоне такође су релевантни и примењиви у области дрога.

Први документ националне политике на пољу дрога је била Стратегија за борбу против дрога у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године. Почетком 2015. године донет је нови стратешки документ, Стратегија о спречавању злоупотребе дрога за период од 2014-2021. године.

3. Опис постојећег стања

Што се тиче описа постојећег стања на националном нивоу, План узима у обзир резултате који су објављени у извештају: Србија, Национални преглед стања у области дрога 2022. - документ је израђен уз подршку тадашњег ЕМЦДДА - Европски центар за мониторинг дрога и зависности од дрога, а у новембру 2022. године на званичном сајту EUDA ¹ на енглеском језику као и на сајту Министарства здравља² на српском језику. Наиме, ступањем на снагу Уредбе (ЕУ) 2023/1322 Европског парламента и Савета од 27. јуна 2023. године (CELEX32023R1322) Европски центар за мониторинг дрога и зависности од дрога (ЕМЦДДА) трансформисан је у нови законски ентитет – Европску агенцију за дроге (ЕУДА), са значајно проширеним надлежностима. То захтева редефинисање улоге домаћих органа у сарадњи са овим телом и намеће обавезу државама чланицама и државама кандидатима успостављање јасно опредељених носилаца механизма за несметано функционисање.

Национални прегледа стања у области дрога 2022. представља највиши ниво прегледа феномена дрога у Србији, покривајући понуду, употребу и јавноздравствене проблеме, као и политику и одговоре у вези са дрогама. У даљем тексту овог дела Плана наведени су најзначајнији подаци из овог документа, који се односе на кључне епидемиолошке индикаторе и индикатори понуде, прикупљени и обрађени у складу са EUDA протоколима.

Према резултатима Истраживања о стиливима живота становништва Србије 2018. године³, бар неку илегалну психоактивну супстанцу је током живота користило 9,3% становника узраста од 18 до 64 године (11,5% мушкараца и 7,2% жена) са већом заступљеношћу међу популацијом узраста 18–34 године (12,5%). Најчешће коришћена илегална психоактивна супстанца је канабис (марихуана и хашиш), са преваленцијом од 8,9% (11,3% мушкараца и 6,7% жена) код популације узраста од 18 до 64 године. Употреба других илегалних дрога, изузимајући канабис, према овом истраживању је ретка. Најчешће употребљивана илегална дрога, изузимајући канабис, је екстази који је у току живота конзумирало 1,0% популације (1,5% популације 18–34 године). У

¹ Serbia National drug situation overview 2022 <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/attachments/14944/NDSO-Serbia-final.pdf>. Сада званични сајт www.euda.europa.eu

² Србија Национални преглед стања у области дрога <https://www.zdravlje.gov.rs/tekst/335483/psihoaktivne-kontrolisane-supstance-i-prekursori.php>

³ ИСТРАЖИВАЊЕ О СТИЛОВИМА ЖИВОТА СТАНОВНИШТВА СРБИЈЕ 2018. ГОДИНЕ <https://www.batut.org.rs/download/StiloviZivotaSrbiji2018.pdf>

претходних 12 месеци лекове из групе седатива, анксиолитика или хипнотика узимало је 19,3% испитаника (11,2% мушкараца и 26,5% жена), а у последњих месец дана њих 11,9% (6,8% мушкараца и 16,5% жена).

Према резултатима Европског школског истраживања о употреби психоактивних супстанци међу ученицима у Србији 2024., које се спроводи као део међународног ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) истраживања, канабис је најчешће коришћена дрога међу младима. Истраживање је показало да је канабис икада током живота пробало 7.6% ученика првих и других разреда средњих школа. Најчешће коришћена дрога поред канабиса је екстази који је током живота пробало 1,7% ученика, док су учесталости пробања других дрога мање и износе 1,3% за амфетамине и 1,5% за кокаин.⁴

Претходна ESPAD истраживања у Србији која су спроведена 2008. године, 2011. године и 2019. године укључила су ученике првих разреда средњих школа што омогућава праћење тренда за ову старосну групу. Поређења са подацима из претходних година указују на мањи пад у проценту ученика првих разреда средњих школа који су бар једном током живота конзумирали канабис са 7,3% у 2019. на 5,7% у 2024. години, као и на смањење употребе екстазија са 2,1% 2019. на 1,7% у 2024. години. Резултати су показали и да је присутан пораст употребе лекова за смирење без рецепта лекара икада током живота са 5,8% у 2019. на 7,4% у 2024. години у овој старосној групи.⁵⁶

Најчешће коришћена дрога у Србији је канабис, за који четвртина ученика мисли да би лако или веома лако могли да га набаве уколико би то желели, а скоро трећина ученика наводи да је имала прилику да проба али су одбили. Смањење процента ученика који великим ризиком по здравље сматрају коришћење појединих дрога испитиваних у оквиру истраживања, указује на потребу унапређења садржаја и метода превенције како би се ученицима објаснили нови изазови у вези са дрогама као што су промене законске регулативе у неким државама (нпр. нове психоактивне супстанце - НПС). У сузбијању употребе дрога неопходно је спровођење мера за смањење понуде и потражње које су засноване на доказима⁴.

У Србији, подаци о заразним болестима доступни су у Институту за јавно здравље „Др Милан Јовановић Батут“ (ИЈЗС) путем рутинског свеобухватног пасивног надзора у складу са националним законодавством и из унакрсних био-бихејвиоралних студија. Најновије истраживање интегрисаног био-бихејвиоралног надзора (ИББС)) међу особама које инјектирају дроге (ОКИД) у Београду спроведено је 2021. године уз подршку Министарства здравља (МЗ) и Глобалног фонда за борбу против АИДС, туберкулозе и маларије (у даљем тексту: Глобални фонд). Иако су у претходним ИББС истраживањима међу ОКИД у Београду, стопе преваленције инфекције узроковане вирусом хумане имунодефицијенције (ХИВ) биле веће међу женама, најновија студија

⁴ Европско школско истраживање о употреби психоактивних супстанци међу ученицима у Србији 2024-кључни резултати. <https://www.batut.org.rs/download/aktuelno/OsnovniRezultatiDM2024.pdf>

⁵ Serbia National drug situation overview 2022 <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/attachments/14944/NDSD-Serbia-final.pdf>; Србија Национални преглед стања у области дрога Сада званични сајт www.euda.europa.eu

<https://www.zdravlje.gov.rs/tekst/335483/psihoaktivne-kontrolisane-supstance-i-prekursori.php>

⁶ Европско школско истраживање о употреби психоактивних супстанци међу ученицима у Србији 2019. година <https://www.batut.org.rs/download/izdvajamo/EvropskoSkolskolstrazianje2019.pdf>

указује на упоредиве стопе преваленције међу мушкарцима и женама (2,2 % и 2,3 % респективно). Подаци сугеришу да је преваленција ХИВ инфекције виша међу особама узраста 34 године и више (3,5% према 1,0% за особе млађе од 34 године). Није пронађен ниједан ХИВ позитиван случај међу испитаним ОКИД старости од 18 до 24 године или међу онима који су инјектирајући дрогу узимали мање од 2 године. Резултати показују да је преваленција ХИВ инфекције међу узоркованим ОКИД у Београду смањена између 2008. и 2021. године (са 4,7 % на 2,3 %). У овој студији серопреваленција вирусног хепатитиса Ц (ХЦВ) и вирусног хепатитиса Б (ХБВ) није праћена⁷.

Последњи подаци о преваленцији ХЦВ антитела у узорку ОКИД у Београду су из 2013. године и указују на смањење у односу на 2008. годину, са 74,8 % на 61,4 %. Преваленција ХЦВ антитела остала је већа међу женама него међу мушкарцима и била је већа међу ОКИД старости 34 године и више, као и међу онима који су инјектирали више од 10 година. Мање од половине оних који су инјектирали две године били су ХЦВ позитивни⁶.

Лечење поремећаја употребе дрога у Србији се спроводи у складу са важећим законима, подзаконским актима и протоколима лечења. Облици лечења поремећаја од дрога у Србији су: а) медицинска детоксикација; б) лечење уз помоћ лекова (са опиоидним агонистима и опиоидима антагонисти); в) психосоцијални третмани као краткорочне интервенције (мотивационо интервјуисање, индивидуално психосоцијално саветовање, индивидуална и групна психотерапија) или групна дуготрајна рехабилитација и породична терапија; г) у оквиру затворског здравственог система, индивидуално и групно саветовање за ризична понашања, као и метадонска терапија.

Министарство здравља је надлежно за лечење корисника са поремећајем употребе дрога у Србији. Лечења корисника се спровode у здравственим установама од примарног до терцијарног нивоa здравствене заштите, а финансира се преко Републичког фонда за здравствено осигурање (РФЗО).

На нивоу примарне здравствене заштите, лечење пружају домови здравља и углавном је усмерено на саветовање. Лекари опште праксе имају две функције: да упућују кориснике са поремећајем употребе дрога специјалистима и да прописују и обнављају рецепте на основу извештаја лекара специјалиста. На секундарном нивоу, лечење корисника са поремећајем употребе дрога пружају лекари специјалисти психијатрије у општим болницама. На терцијарном нивоу, специјализоване установе за лечење корисника су доступне у Београду, Новом Саду, Крагујевцу и Нишу. То су референтни центри за спровођење и надзор здравствене заштите и за развој методологија за превенцију, лечење и рехабилитацију корисника. Већина корисника улази на лечење као резултат употребе опиоида.⁶ Све трошкове за лечење метадоном покрива РФЗО.

Спровођење превентивних програма је у надлежности неколико кључних институција, укључујући Министарство здравља, Институт за јавно здравље Србије (ИЗЈЗС) (са својом мрежом од 24 регионална института и завода), Министарство унутрашњих послова (МУП), Министарство просвете, Црвени крст Србије (укључујући

⁷ Serbia National drug situation overview 2022 <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/attachments/14944/NDSO-Serbia-final.pdf> ; Србија Национални преглед стања у области дрога Сада званични сајт www.euda.europa.eu <https://www.zdravlje.gov.rs/tekst/335483/psihoaktivne-kontrolisane-supstance-i-prekursori.php> .

преко 180 организација Црвеног крста у градовима и општинама), установе за лечење болести зависности, јединице локалне самоуправе, међународне организације, удружења, школе, установе социјалне заштите, полиција и канцеларије за младе, организације цивилног друштва (ОЦД). ИЗЈЗС и мрежа института/завода за јавно здравље учествују у спровођењу активности на промоцији здравља и превенцији ризичних понашања за различите циљне групе, прате њихову реализацију на различитим нивоима (односно на нивоу самоуправе, аутономне покрајине и државе) и извештавају Центар за мониторинг дрога и зависности од дрога. Ове активности поред осталог укључују и континуране медицинске едукације из области превенције употребе психоактивних спстанци и спроводе се уз подршку Министарства здравља. Све ове активности имају универзални приступ, док су селективни и индиковани програми превенције мање заступљени. Активности се реализују у сарадњи са различитим партнерима на локалном нивоу.

Према Националном прегледу стања у области дрога 2022⁸, биљни канабис је најчешће произведена дрога у Србији, а у мањој мери следе синтетичке дроге, попут амфетамина. Број локација за производњу канабиса порастао је током 2016-2020. године, према Националном центру за криминалистичку форензику (НЦКФ)- Управе за технику, Министарства унутрашњих послова. Највећи део произведеног биљног канабиса био је намењен домаћем тржишту, а само делимично страном (углавном земље ЕУ). Број лабораторија за синтетичке дроге у Србији је у посматраном периоду смањен. Лабораторије које су идентификоване и демонтиране су углавном биле малих производних капацитета за амфетамине, а ретко за метамфетамине (једна лабораторија кухињског типа 2017. године). Порекло увезених дрога не може се прецизно проценити за све дроге. Према процени претње од озбиљног и организованог криминала (Serious and Organized Crime Threat Assessment- SOCTA) и националним истрагама, Србија је транзитна земља за већину дрога. Албанија је позната као полазна тачка за шверц биљног канабиса у западну Европу, а недавно и у Турску. Из Албаније биљни канабис преко Србије стиже из Северне Македоније и Црне Горе, а углавном је намењен даљем транспорту. Домаћа потрошња се углавном ослања на домаћу производњу. Рута хероина кроз Србију концептуално припада тзв. Балканској рути Хероин се углавном шверцује из Авганистана, преко Турске и Бугарске. Овај пут хероина је подељен у Бугарској и један крак пролази преко Србије. Према SOCTA 2019, још једна рута је преко територије Црне Горе. Излазне тачке за хероин су исте као и за биљни канабис, односно гранични прелази са Мађарском и Хрватском. Хероин, слично биљном канабису, углавном се шверцује у посебно изграђеним просторима за скривање у возилима. Кријумчарење великих размера се обавља камионима који превозе легалну робу. Највећи део шверцованог кокаина је у транзиту у друге европске земље, док само мала количина остаје за домаће тржиште у Србији. У Србији није било много великих заплена кокаина. Синтетичке дроге углавном улазе у Србију преко Мађарске и Хрватске, углавном пореклом из Холандије (МДМА, али и амфетамин) и Чешка

⁸ Serbia National drug situation overview 2022 <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/attachments/14944/NDSD-Serbia-final.pdf> ; Србија Национални преглед стања у области дрога Сада званични сајт www.euda.europa.eu
<https://www.zdravlje.gov.rs/tekst/335483/psihoaktivne-kontrolisane-supstance-i-prekursori.php>

(амфетамин у мањим количинама).

Количина заплене дроге, 2021-2025 (подаци и за 2021-2025)

		2021	2022	2023	2024	2025
Биљни канабис	kg	8220	6711.1	6790	4145	5584
Смола канабиса	kg	11.9	73.7	25.1	35	10,2
Хероин	kg	66.6	61.2	19.4	70,5	45,1
Кокаин	kg	32	46	52.3	128,1	230,3
Амфетамин	kg	186.8	72.9	259.4	281,8	156
	ком	184517	71	10	305	74
	litar		23,7	66,8	6,3	134,4
MDMA	kg	128,6	50.4	9.4	2,8	4,1
	ком	319435.5	105215	19538	61402,25	89605
Метамфетамин	kg	0.09	1	0,115	0,07	0,06
	ком	/	/	/	/	/

Напомена: Други извори могу имати друге податке због разлике у тежини сушеног канабиса и свежег биља. Н/А = подаци нису доступни.

Извор : МУП, 2026, необјављени подаци.

Употреба дрога широм света, према Извештају о дрогама 2023 УНОДЦ⁹, је и даље висока. Утврђено је да је у 2021. години, 1 од 17 особа старости од 15 до 64 године у свету користила дрогу у последњих 12 месеци. То значи да је процењени број корисника порастао са 240 милиона у 2011. на 296 милиона у 2021. (5,8 одсто светске популације старости од 15 до 64 године). Ово повећање од 23 одсто, делом је настало и због раста становништва. Канабис је и даље најчешће коришћена дрога у свету, са процењених 219 милиона корисника (4,3 одсто глобалне одрасле популације) у 2021. На другом месту су опиоиди који и даље представљају групу супстанци која ствара најозбиљније последице и штете, укључујући фатална предозирања. Процењује се да је 2021. године око 60 милиона људи користило немедицинске опиоиде, од којих је 31,5 милиона користило опијате (углавном хероин), а затим следе амфетамин са 36 милиона корисника, кокаин

⁹ chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.unodc.org/res/WDR-2023/WDR23_Exsum_fin_SP.pdf

22 милиона и супстанце типа екстази 20 милиона корисника. Удео корисника је већи у случају стимуланса типа амфетамина (45 одсто корисника су жене) и немедицинске употребе лекова (између 45 и 49 одсто корисника су жене), док највећи удео мушкараца чине кориснике опијата (75 посто) и кокаина (73 посто).

Млади представљају најрањивију групу и у 2021. години је процењено да је 5,3 одсто 15-16-годишњака широм света (13,5 милиона појединаца) користило канабис у протеклој години. Употреба нових психоактивних супстанци - НПС је генерално већа међу ученицима него међу општом популацијом. Тамо где су доступни (углавном у земљама са високим приходима), подаци показују да је употреба нових психоактивних супстанци, осим кетамина, стабилна или у опадању међу младим људима.

Већина пријављених поремећаја употребе дрога, према овом извештају, се односи на канабис и опиоиде. Међу свим земљама које су рангирале дроге које доводе до поремећаја употребе дрога, већина (46 одсто земаља) је навела канабис на првом месту, 31 одсто земаља је пријавило опиоиде, углавном хероин, док је стимулансе типа амфетамина, посебно метамфетамин, на првом месту пријавило 13 одсто земаља. Опиоиди су, међутим, и даље водећи узрок смрти у случајевима предозирања, и у 2019. чинили су скоро 70 процената од 128.000 смртних случајева који се приписују поремећајима употребе дрога. Процењује се да је 39,5 милиона људи широм света патило од поремећаја употребе дрога у 2021. години, али само 1 од 5 особа са поремећајима употребе дрога је примало лечење од поремећаја употребе дрога. Пандемија КОВИД-19 погоршала је јаз у лечењу. Подаци за 2021. показују даљи пад, и присутне су вишеструке препрека у приступу лечењу, али су жене највише погођене.

Процењује се да је глобално 13,2 милиона корисника инјектирало дрогу у 2021. години, 18 процената више него 2020. (11,2 милиона). Ово повећање је због нових доступних процена у Сједињеним Америчким Државама и неким другим земљама. Заједничка глобална процена Канцеларије Уједињених нација за дрогу и криминал (УНОДЦ), Светске здравствене организације (СЗО), Заједничког програма Уједињених нација за борбу против ХИВ/АИДС (УНАИДС) и Светске банке за инјектирајуће кориснике дрога који живе са ХИВ је скоро 12 одсто, тако да 1,6 милиона (1 од 8 особа) инјектирајућих корисника дрога живи са ХИВ-ом. Инјектирање дрога и даље представља важан покретач глобалне епидемије вирусног хепатитиса Ц, а СЗО процењује да се 23 процента нових инфекција вирусом хепатитиса Ц може приписати небезбедном убризгавању дроге. На основу заједничких глобалних процена УНОДЦ, СЗО, УНАИДС и Светске банке, свака друга особа која инјектира дрогу живи са хепатитисом Ц (процењује се 6,6 милиона људи).

Што се тиче понуде на тржишту дрога, по напред поменутом извештају, највећи део глобалне нелегалне производње опијума и даље се одвија у ограниченом броју земаља, посебно у Авганистану. 2022. године производња у Авганистану достигла је 6.200 тона, што је еквивалентно 80 одсто процењене светске производње (7.800 тона), а по обиму су је пратили Мјанмар (795 тона) и Мексико (504 тоне – најновији подаци доступни за 2019/2020). Иако се глобално узгајање опијумског мака значајно повећало 2022. године, забрана ове дроге у Авганистану могла би преокренути тренд за 2023. годину. Свет тренутно доживљава продужени пораст понуде и потражње кокаина, који се сада осећа широм света и вероватно ће подстаћи развој нових тржишта изван

традиционалних граница. Такође, развијени су ефикаснији ланци снабдевања, посебно у западној и централној Европи, регион у којем је последњих година дошло до раста и снажног подстицаја трговине људима. Заплене кокаина су такође значајно порасле, достижући 2.026 тона у 2021. Глобална производња, трговина и употреба метамфетамина и даље су концентрисани у Источној и Југоисточној Азији и Северној Америци, при чему ове две подрегије чине скоро 90 одсто заплeненог метамфетамина у свету у периоду 2017–2021. Континуирани извештаји и заплене метамфетамина пореклом из Авганистана сугеришу да економијом дроге у тој земљи више не доминира искључиво нелегално узгајање и трговина опијатима.

Илегална производња синтетичких дрога се шири у земљама са ниским и средњим приходима, укључујући земље са јаком владавином закона. Све већи број лабораторија је откривен у Централној Азији, Југоисточној Азији, Блиском и Средњем Истоку, Африци, Европи и Северној Америци, које производе различите стимулансе, депресиве и друга нова дисоцијативна средстава. Након неколико година стабилизације, број нових психоактивних супстанци на глобалном тржишту се повећао 2021. године. Од 618 супстанци за које је пријављено да су на глобалном тржишту 2021. године, 87 је ново идентификовано, а број аналога фентанила је чак благо опао, након повећања из године у годину. Употреба НПС и даље је нижа од употребе традиционалних дрога. Примећено је да је употреба НПС постала значајна посебно у Централној Азији и Источној Европи, као и у неким другим регионима.

4. ОБЛАСТИ ДЕЛОВАЊА

Оперативним планом су дефинисане области деловања (укупно шест) различитих носилаца активности како би се координираним акцијама свих учесника у области дрога омогућило координирано и ефикасно деловање које се може обезбедити оваквим документом:

1. Област смањења потражње за дрогом
2. Област смањења понуде дроге
3. Смањење штете у вези са дрогама
4. Међународна сарадња
5. Истраживање, иновације и предвиђање
6. Координација, управљање и примена

4.1 ОБЛАСТ СМАЊЕЊА ПОТРАЖЊЕ ЗА ДРОГОМ

Орган претежне надлежности у овој области јесте Министарство здравља за чије потребе у овој области врши Центар за мониторинг дрога и зависности од дрога у његовом саставу као национална контакт тачка за сарадњу са EUDA. EMCDDA, напред наведеном ЕУ уредбом, постаје Европска Агенције за дроге (EUDA) што подразумева проширење овлашћења овог ЕУ тела.

Подручје надлежности Министарства здравља у овој области се састоји од низа мера узајамног деловања различитих субјеката под његовом директном ингеренцијом одлучивања а) здравствене установе у јавној и приватној својини које се баве лечењем поремећаја употребе дрога на примарном, секундарном и терцијарном нивоу—струка, б) ИЗЈЗС са мрежом института и завода, в) мреже националних експерата именованим како у установама које су под ингеренцијом Министарства здравља тако и установама ван његове ингеренције али уско повезане са активностима Министарства здравља - Институт за судску медицину Медицинског факултета Универзитета у Београду, Центар за контролу тровања (ЦКТ) Војномедицинске академије (ВМА). Кроз активности предвиђене у овој области омогућује се јачање институционалне мреже и њене оперативности и транспарентности органа претежне надлежности поступања. Кроз предвиђене активности (у области потражње за дрогом, дате у Табели активности) опредељују се активности који укључују превенцију, рано откривање и интервенцију, саветовање, лечење, рехабилитацију, социјалну реинтеграцију и опоравак. Ове активности морају бити а) сигурне, ефикасне, финансијске одрживе и засноване на научним доказима, б) у складу са потребама организационе јединице локалне самоуправе и потребама циљне популације. У овој области потребно је развијати и унапређивати сарадњу мреже здравствених установа, приватне праксе и података који се прате за 5 кључних епидемиолошких фактора морају се пратити, прикупљати и анализирати кроз одржив и ефикасан систем успостављених регистара.

Нужност у сарадњи здравствених и социјалних служби за подршку у овој области указује се као хитна.

Криза узрокована пандемијом КОВИД-19 даље је открила потребу да се осигура континуитет ових акција.

Област смањење потражње дрога обухвата две подобласти: превенцију и лечење. Кроз Табелу активности, као саставни део овог документа, настоји се остварити како следи под у тачки 4.1.1. Подобласт- Превенција.

4.1.1 ПОДОБЛАСТ - ПРЕВЕНЦИЈА:

- Спречити употребу дрога и подићи свест о штетним ефектима дрога.
- Обезбедити, применити и, тамо где је потребно, повећати доступност превентивних програма заснованих на доказима за различите добне групе и у складу са њиховим развојним периодом као и имплементацију стратегија окружења како би се повећала отпорност и ојачале животне вештине и избор здравог живота;
- Обезбедити, применити и, где је потребно, повећати доступност циљаних превентивних интервенција заснованих на доказима за младе људе и друге угрожене групе;
- Обезбедити, применити и, где је потребно, повећати доступност мера ране интервенције засноване на доказима;
- Ширити најновије научне доказе о превенцији доносиоцима одлука и практичарима и обезбедите им обуку;
- Подржати активности организација цивилног друштва (ОЦД)

4.1.2 ПОДОБЛАСТ – ЛЕЧЕЊЕ

- Обезбедити приступ и ојачати услуге лечења и неге;
- Осигурати добровољни приступ услугама лечења и неге које раде у блиској координацији и сарадњи са другим службама здравствене и социјалне подршке.
- Промовисати рад међу вршњацима;
- Идентификовати и отклонити препреке приступу лечењу и обезбедити и, где је потребно, проширити покривеност услугама лечења и неге на основу индивидуалних потреба;
- Смањити стигму кроз активно укључење саме струке а у оквирима мултисекторске сарадње других ученика;
- Широко спроводити третман и негу а посебно решавати специфичне потребе жена;
- Спровести моделе неге који су прикладни за групе са посебним потребама;
- Обезбедити и, где је потребно, побољшати приступ, доступност и одговарајућу употребу супстанци у медицинске и научне сврхе;

Активности којима се напред циљеви могу остварити дати су у Табели активности.

4.2 ОБЛАСТ СМАЊЕЊА ПОНУДЕ ДРОГА

У овој области орган претежне надлежности је Министарство унутрашњих послова и подразумева активности сузбијања криминала у вези са дрогом, посебно организованог криминала, кроз сарадњу правосуђа и других надлежних органа у овој области (нпр. обавештајне службе, надлежни органи за спровођење инспекцијског надзора), забрану, конфискацију имовине стечене криминалом, истраге и управљање границом.

У области смањења понуде дрога, циљ Оперативног плана је да, кроз приступ заснован на доказима, одговори на изазован развој тржишта дрога како код нас тако и у свету, које карактерише висока доступност различитих врста дрога, све веће заплене, све већа употреба насиља и огроман профит.

Планом се, стога настоји да активностима које су предвиђене у табели допринесе нарушавању традиционалних и онлајн илегалних тржишта дрога, разбијању организованих криминалних група које су укључене у производњу и трговину дрогом, ефикасној употреби система кривичног правосуђа, ефикасном спровођењу закона вођеном обавештајним подацима, смањењу нивоа насиља повезаног са илегалним тржиштем дрога и повећану размену обавештајних података која ће обезбедити заједнички приступ свих одговорних актера. С друге стране, једнако се настоји повећању ефикасности надзора над правним лицима која се баве производњом и прометом психоактивних контролисаних супстанци (ПКС), као и супстанци које се могу употребити за илегалну производњу ПКС, тј., прекурсора, важан је елемент у спречавању и смањењу илегалне понуде ПКС.

Потребно је, такође, посветити посебну пажњу откривању нових психоактивних супстанци - НПС и нових прекурсора, као и њиховом ефикасном праћењу и размени података о производњи, трговини, употреби и ризицима од њихове појаве.

Област смањење понуде дрога обухвата преглед активности датих у Табели активности којима се настоји остварити следеће:

- Деловање на продавце дроге на уличном нивоу, као почетном облику њиховог организовања;
- Праћење активности криминалних група и организованих криминалних група које се баве производњом и продајом дрога, ради прикупљања доказа за њихово процесуирање уз ефикасну сарадњу са тужилаштвима, правосудним органима и међународним партнерима;
- Паралелно вођење финансијских истрага ради конфискације имовине стечене криминалом као крајњег циља и облика генералне превенције;
- Повећање граничних контрола ради спречавања кријумчарења дрога преко територије Србије,
- Повећање интерресорне сарадње у Републици Србији ради спровођења активности везаних за системско спречавање злоупотреба лекова са листе психоактивних контролисаних супстанци и злоупотреба са прекурсорима;
- Спречавати вожњу под утицајем дрога;
- Повећање обима размене података на свим нивоима Националног Система раног упозоравања.

4.3 СМАЊЕЊЕ ШТЕТЕ У ВЕЗИ СА ДРОГАМА

Употреба дрога може нанети здравствену и социјалну штету корисницима, али и њиховој породици и широј заједници. Ово поглавље се фокусира на мере и политике које спречавају или смањују могуће здравствене и социјалне ризике и штете за кориснике, и шире за друштво укључујући и лица која су лишена слободе. Националне потребе и национално законодавство морају се узети у обзир приликом имплементације ових мера и политика.

Већа је вероватноћа да су особе на издржавању заводских санкција користиле дрогу у поређењу са општом популацијом, као и да су практиковали ризичније облике употребе дрога као што је инјектирање. С обзиром на изнето, потребно је подржати све активности у установама за издржавање кривичних санкција које имају за циљ повећање доступности програма превенције, лечења и рехабилитације.

Област смањења штете у вези са коришћењем дрога обухвата активности дате у табели (у прилогу саставни део документа) којима се настоји остварити следеће:

- Повећати обим примене интервенција за смањење ризика и штете од коришћења дрога и друге мере за заштиту и подршку особама које користе дроге;
- Смањити преваленцију и инциденцију заразних болести повезаних са коришћењем дрога и других негативних здравствених и друштвених исхода;
- Спречити предозирање и смрти повезане са коришћењем дрога;

- Промовисати учешће ОЦД у реализацији програма смањења штете и обезбедити одрживо финансирање ових активности;
- Обезбедити већу доступност примене алтернативних санкција;
- Решавање здравствених и социјалних потреба особа које користе дроге у затворским установама и након пуштања на слободу;
- Осигурати еквивалентност и континуитет пружања здравствене заштите у затвору и од стране правних служби различитих институција у делу њихове надлежности;
- Спровести мере засноване на доказима у затворским установама како би се спречила и смањила употреба дрога и њене здравствене последице, укључујући мере за смањење трансмисије инфекција и ризика од смрти повезаних са коришћењем дрога;
- Обезбедити превенцију предозирања и услуге упућивања како би се осигурао континуитет неге по отпуштању из установа за извршење кривичних санкција;
- Подржати активности организација цивилног друштва.

4.4 МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Због глобалне природе феномена дрога, унутрашње и спољне димензије политике Србије о дрогама су све више међусобно повезане. Стога је неопходна међународна сарадња да би се остварили приоритети и циљеви.

Јачање међународне сарадње са другим земљама, регионима, међународним и регионалним организацијама, као и на мултилатералном нивоу ради праћења приоритета и циљева Опертивног плана, укључујући и област развоја, усредсређеној на људе и људска права.

Област међународне сарадње обухвата активности дате у Табели активности којима се настоји остварити следеће:

- Осигурати одржив ниво дијалога и размене информација о стратегијама, циљевима и релевантним иницијативама са другим земљама или регионима;
- Подстицати међународну сарадњу даљим укључивањем надлежних агенција у оквиру њихових мандата;
- Наставити и успоставити нове програме сарадње са другим партнерима на основу редовних евалуација таквих програма;
- Бавити се свим политичким аспектима Плана у међународној сарадњи, укључујући области безбедности и правосудне сарадње, као и здравствене аспекте питања дрога;
- Ојачати посвећеност развојно оријентисаним политикама о дрогама и алтернативним развојним мерама;
- Штити и промовисати поштовање међународних стандарда и обавеза људских права у глобалној политици дрога.

4.5 ИСТРАЖИВАЊЕ, ИНОВАЦИЈЕ И ПРЕДВИЂАЊЕ

Како би се повећала спремност да се одговори на будуће изазове у области дрога, потребно је спроводити биохевиорална и културална истраживања ради утврђивања фактора који делују на ризично/протективно понашање у области коришћења дрога и серопревалентна истраживања међу особама које инјектирају дроге у циљу праћења тренда HIV инфекције и инфекције вирусним хепатитисом Ц, као и унапређивати капацитете за проактивније бављење изазовима у области дрога уз коришћење доказа добијених истраживањима.

Област истраживања, иновација и предвиђања обухвата активности дате у Табели активности којима се настоји остварити следеће:

- Јачање капацитета националног центра за мониторинг дрога и зависности од дрога као националне контакт тачке, а ради пружања подршке свим партнерима у планирању мера заснованих на доступним подацима и информацијама у области дрога неопходних за ефикаснији, иновативнији и проактиван приступ растућој сложености овог феномена. Тиме се директно утиче на повећану спремност државе да одгоре на будуће изазове и кризе у складу а протоколима ЕУ држава чланица;
- Ојачати и проширити истраживачке капацитете и подстаћи већу размену и коришћење резултата серопревалентних, биохевиоралних и културних истраживања;
- Подстицати иновације засноване на доказима, тако да се политика и акције пребаце са реактивног на проактивни начин;
- Унапредити стратешко планирање и приступ оријентисан на будућност;
- Ојачати координацију и видљивост националног мониторинг центра чиме се директно поджава и централна улога сарадње са ЕУДА, Еурополом и Реитокс мреже националних фокалних тачака у истраживању, иновацијама и предвиђању;
- Осигурати адекватно финансирање истраживања и развој иновација у вези са одговором на проблем дрога.

4.6 КООРДИНАЦИЈА, УПРАВЉАЊЕ И ПРИМЕНА

За обезбеђивање оптималне примене Оперативног плана неопходно је интензивирати кључне активности Министарства здравља и Министарства унутрашњих послова као тачака за сарадњу са ЕУДА и Еурополом, и обезбедити учешће ОЦД кроз одржив систем финансирања на националном нивоу.

Као приоритет у остваривању настојања органа кроз своје активности у овој области намеће се потреба успостављања оперативне институционалне мреже са мрежом националних експерата у установама од кључног значаја у области смањења понуде и потражње.

Обезбеђивање оптималне имплементације Оперативног плана могуће је кроз праћење остварених резултата и потребних ресурса, подразумева координацију свих заинтересованих страна на националном нивоу и видљивост кључног носиоца на

међународном нивоу као адресе којој се ова међународна тела обраћају, а у складу са позитивно правним прописима и општеприхваћеним стандардима.

Неопходно је постићи хармонизацију активности у раду, хоризонтално и вертикално.

У име свих одговорних институција и партнера, Канцеларија за борбу против дрога прати спровођење предвиђених активности на годишњем нивоу и израђује препоруке ради унапређења будућих активности.

Један од специфичних циљева у области координације је побољшање механизма координације са локалним самоуправама. Имајући у виду различите приступе локалних органа проблему дрога као и организацију локалних органа, на основу искустава и састанака одржаних у локалним самоуправама, Канцеларија за борбу против дрога израдиће јединствен модел сарадње који би био функционалан, у сарадњи са свим локалним самоуправама у Србији.

	1. ОБЛАСТ СМАЊЕЊА ПОТРАЖЊЕ ЗА ДРОГОМ				
	1.1. Подобласт – превенција				
Активности	Одговорна институција и партнери који су наведени у загради ради увида	Временски оквир	Очекивани резултат	Очекивани ефекат	Финансије
1.1.1. Израда и дисеминација квалитативних стандарда превенције	МЗ (партнери: ИЗЈЗС)	3.квартал 2027.	Превентивне активности (сачињени програми) засноване на научним доказима	Јединствена методологија рада и уједињена пракса у области превентивног деловања	Нису потребна средства
1.1.2. Едукација тимова примарне здравствене заштите	МЗ (партнери: ИЗЈЗС)	4.квартал 2027.	Сprovedена едукација	Јединствена методологија рада и уједињена пракса у области превентивног деловања кроз подизање свети стучног кадра о значају превентивних програма заснованих на научним доказима	Нису потребна средства

1.1.3. Заступање промотивних активности у области превенције лечења и рехабилитације, међу доносиоцима одлука	МЗ (партнери: ИЗЈЗС)	Континуирано	Одржани састанци са доносиоцима одлука	Ефикасније и ефективније доношење и спровођење одлука у области превенције, лечења и рехабилитације на националном нивоу	Нису потребна додатна средства
1.1.4. Организовање медијске подршке промотивним превентивним активностима	МЗ (партнери: органан чије се промотивне активности промовишу сходно тренукту у коме се промовисање врши)	Континуирано	Већа упућеност широке јавности	Покривеност на националном нивоу и доступност информација	Нису потребна средства
1.1.5. Организовање тематских округлих столова кључних носилаца у области пкс	МЗ (партнери: ИЗЈЗС, реферетни и специјализовани и здравствени центри и болнице, Факултети, др. државне установе и истакнути стручњаци као и по потреби ОЦД по препоруци надлежног државног	Континуирано	Повећан број учесника и повећан учесталости одржавања округлих столова	Већи обухват струке и науке, повећан ниво заинтересованости стучног дела јавности кроз укључивање будућих професионалаца	Нису потребна средства

	органа)				
1.1.6. Препоруке локалним заједницама за израду модела приступа проблематици у области пкс	МЗ (партнери: ИЈЗС, реферетни и специјализовани и здравствени центри и болнице, Факултети, др. државне установе и истакнути стручњаци као и по потреби ОЦД по препоруци надлежног државног органа)	2. Квартал 2027.	Израђене и достављене препоруке локалним заједницама	Ефикаснија расподела финансијских средстава и одређивања њихових приоритета на нивоу локалних заједница	Нису потребна средства
1.1.7. Израда Препорука о правима корисника ПКС у одложеним кривичним поступцима кривичног гоњења, лицима којима су изречене мере алтернативних кривичних санкција	МЗ (партнери: ИЗЈЗС)	4. квартал 2026	Израђене и достављене препоруке	Системски начин функционисања са јасним одређењем носилаца активности	Нису потребна средства
1.1.8. Израда и имплементација превентивних/промотивних програма ОЦД у сарадњи са струком	МЗ (партнери: ИЗЈЗС)	1. Квартал 2027.	Израђени превентивни/ промотивни програми	Јединство поступања ОЦД уз контролу и помоћ струке у случајевима фармакотерапије	Нису потребна средства
1.1.9. Спровођење пројекта „Подршка превентивном деловању полиције у школама“,	МУП (партнери:	4. квартал 2027	Повећан број обучених школских полицајаца	Унапређење нивоа знања о врстама опојних дрога,	Пројекат финансира ОЕБС

уз подршку мисије ОЕБС	организационе јединице у саставу унутрашње организације самог МУП-а пре свега Управа полиције и сам ОБС који то финансира као обуку за школске полицајце)			њиховим штетним ефектима и последицама и подизање ефикасности рада школских полицајаца из области борбе против дрога и превентивног деловања полиције	
1.1.10. Спровођење специјализоване обуке о врстама опојних дрога, њиховим штетним ефектима и последицама. Обуке су намењене униформисаним припадницима полиције (УСП и полазници ЦОПО)..	МУП (партнери: Управа саобраћајне полиције (УСП) и Центар за основну полицијску обуку (ЦОПО))	4. квартал 2027	Повећан број обучених полицајаца. Повећан број заплена дроге и кривичних и прекршајних пријава.	Унапређење нивоа знања о врстама опојних дрога, њиховим штетним ефектима и последицама и подизање ефикасности рада полицајаца из области борбе против дрога.	Средства за финансирање ове активности обезбеђена су Законом о буџету РС на глави 15.0, раздео 15, програм 1409, функција 310, програмска активност 0001 (руковођење и координација рада полиције и управних послова) на следећим економским класификацијама: 411- плате, додаци и накнаде запослених

					(зараде) и 412 – социјални доприноси на терет послодавца
1.1.11. Спровођење пројекта „Оснаживање представника младих и полиције у области превенције малолетничког криминала“	МУП (партнери: Министарство просвете, Пријатељи деце Србије и ОЕБС)	Континуирано	Број реализованих радионица са ученицима средњих школа; број ученика који су присуствовали радионицама	Унапређење знања о штетним ефектима и последицама употребе дрога	Средства за финансирање ове активности обезбеђена су Законом о буџету РС на глави 15.0, раздео 15, програм 1409, функција 310, програмска активност 0001 (руковођење и координација рада полиције и управних послова) на следећим економским класификацијама: 411- плате, додаци и накнаде запослених (зараде) и 412 – социјални доприноси на терет послодавца
1.1.12. Спровођење пројекта „Заједно и безбедно кроз детињство“	МУП (партнери:	Континуирано	Број реализованих радионица са ученицима осмих	Унапређење знања о штетним ефектима и	Пројекат финансира ОЕБС

	Министарство просвете, Повереник за заштиту равноправности, Криминалистичко полицијски Универзитет, Агенција за безбедност саобраћаја, Каритас Србија, ОЕБС, Мрежа жена у полицији РС и Хор Чаролија)		разреда свих основних школа и број реализованих радионица са родитељима ученика основних школа. Број ученика и родитеља који су присуствовали и број школ	последицама употребе дрога и подизање свести о важност иодупирања вршњачком притиску	
1.1.13. Спровођење превентивне акције „Матура“	МУП (партнери: Министарство просвете)	Континуирано	Број информативно едукативних активности – предавања ученицима завршних разреда средњих школа на тему „Превенција злоупотребе дрога и алкохола“; број ученика који су присуствовали предавањима и број школа. Број превентивно – оперативних акција усмерених на спречавање вршења кривичних дела, посебно са		Средства за финансирање ове активности обезбеђена су Законом о буџету РС на глави 15.0, раздео 15, програм 1409, функција 310, програмска активност 0001 (руковођење и координација рада полиције и управних послова) на следећим економским класификацијама: 411- плате, додаци

			елементима насиља и у вези са опојним дрогама као и прекршаја из области јавног реда и мира и саобраћаја у дане завршетка средње школе и током матурских манифестација. Број ангажованих полицијских службеника		и накнаде запослених (зараде) и 412 – социјални доприноси на терет послодавца
1.1.14. Праћење и извештавање о реализацији превентивних програма које спроводе организације цивилног друштва с којима Канцеларија има потписан Меморандум о сарадњи	Канцеларија за борбу против дрога (партнери: ОЦД које које се баве превенцијом)	Континуирано	Извештај о спроведеним едукацијама.	Повећан ниво информисаности грађана о штетности ПКС.	Средства за финасирање ове активности обезбеђена су Законом о буџету РС на разделу 3, глава 19, програм 1802, функција 110, програмска активност 0011(стручни и оперативни послови у области борбе против дрога) на следећим економским класификацијама: 411-плате,

					додатци и накнаде запослених и 412 – социјални доприноси на терет послодавца и 422- трошкови путовања
1.1.15. Јачање капацитета запослених у уставноама образовања и васпитања за реализацију активности са ученицима у циљу развоја здравих стилова живота и превенције ричних понашања	Министарство просвете (партнери: Завод за унапређивање образовања и васпитања уз поштовање упутства у вези стандарда Канцеларије Уједињених нација за борбу против дроге и криминала (УНОДЦ))	Континуирано	Број обучених наставника и стручних сарадника у области промоције здравих стилова живота и превенције ризичних понашања.	Ученици негују здраве стилове живота и развили су социо-емоционалну вештину – одговорно доношење одлука у ситуацијама ризичног понашања	Нису потребна средства
1.1.16. Унапређивање образовних ресурса за наставнике на порталу „Одговоран однос према здрављу“ на сајту Завода за унапређивање образовања и васпитања (https://zuov.gov.rs/zdravlje/#429-431-wpfd-radovi-nastavnika)	Министарство просвете (партнери: Популациони фонд Уједињених нација (УНФПА) и Завод за унапређивање образовања и васпитања)	Континуирано	Број нових садржаја/ресуса који су доступни запосленима на порталу, а који се односе на превенцију ризичних понашања ученика и неговање здравих стилова живота, за реализацију наставних и	Оснаживање запослених у установама образовања и васпитања за примену активности у циљу подстицања одговорног односа према здрављу, очувању здравља и	Нису потребна средства.

			ваннставних активности.	безбедности ученика.	
1.1.17. Суфинансирање пројеката производње медијских садржаја на тему превенција злоупотребе психоактивних супстанци	Министарство информисања и телекомуникација	4. квартал 2026	Информисање грађана	Број подржаних пројеката	Нису потребна средства
1.1.18. Суфинансирање пројеката производње медијских садржаја с циљем информисања деце, младих, родитеља и осталих грађана о утицају и штетностима дрога и других средстава зависности	Министарство информисања и телекомуникација	4. квартал 2026	Информисање грађана	Број подржаних пројеката	Средства су предвиђена у буџету На разделу 38- Министарство информисања и телекомуникација, Програм 1204- Систем јавног информисања, Пројекат 0001, економска класификација 424 000- Специјализоване услуге , у износу од 500.000 динара
1.2. Подобласт – лечење					
Активности	Одговорна институција и прартнери који су наведени у загради ради увида	Временски оквир	Очекивани резултат	Очекивани ефекат	Финансије
1.2.1. Унапређење и	МЗ	Континуирано	Имплементиран	Повећан обим	Нису потребна

имплементација Регистара лечених корисника пкс у складу са Протоколом 3 ЕУДА	(партнери:ИЗЈЗС)		регистар	доступности података о леченим корисницима пкс	средства
1.2.2. Израда методологије за Регистар лечених корисника пкс у складу са Протоколом 3 ЕУДА	МЗ (партнери:ИЗЈЗС)	4.Квартал 2026	Израђена методологија	Усклађеност за ЕУ протоколима	Нису потребна средства
1.2.3. Обука кадра овлашћених институција за коришћење методологије из тачке 1.2.2.	МЗ (партнери: ИЗЈЗС, Специјална болница за болести зависности)	Континуирано	Спроведена обука	Уједначена пракса и јединствена методологија рада	Нису потребна средства
1.2.4. Израда упутства за попуњавање индивидуалног извештаја о лицима оболелим од болести зависности	МЗ (партнери: ИЗЈЗС)	4.Квартал 2026.	Израђено упутство	Усклађеност за ЕУ протоколима и националним прописима уз дизање капацитета стручности кадра	Нису потребна средства
1.2.5. Пилот – тестирање рада и примењивости израђеног Регистра лечених корисника пкс	МЗ (партнери: ИЗЈЗС, Специјална болница за болести зависности)	4.Квартал 2026.	Спроведен пилот	Провера степена функционалности имплементираног Регистра лечених корисника пкс	Нису потребна средства
1.2.6. Имплементација Регистра лечених корисника пкс на нац. ниову	МЗ	4.квартал 2026. и даље	Имплементиран регистар лечених корисника пкс	Повећан и поуздан обим доступности података о	Нису потребна средства

	(партнери: ИЗЈЗС)			леченим корисницима пкс на националном нивоу а у складу са ЕУ и међународним стандардима	
1.2.7. Израда Акта (меморандума о сарадњи ради укључивања података о леченим корисницима ПКС са Министарством правде	МЗ (партнери:ИЗЈЗС, Специјална болница за болести зависности ,Министарство правде, Управа за извршење кривичних санкција)	4.кваторал 2027.	Израђен Меморандум	Укљученост података о леченим корисницима пкс у затворским јединицама	Нису потребна средства
1.2.8. Мапирање пружалаца услуга за лечење корисника психоактивних контролисаних супстанци	МЗ (партнери: ИЗЈЗС)	1.кваторал 2027	Мапа пружалаца услуга за лечење корисника психоактивних контролисаних супстанци	Повећање обима доступности података корисницима окс и широј јавности о установама пружаоцима услуга за лечење корисника пкс	Нису потребна средства
1.2.9 Израда методологије начина мапирања пружалаца услуга корисницима пкс усаглашавањем са ЕУ протоколима	МЗ (партнери: ИЗЈЗС)	3.кваторал 2027.	Израђена методологија	Јасан преглед стања доносиоцу одлука у погледу стратешког планирања и финансијске	Нису потребна средства

				одрживости пружалаца услуга корисницима пкс.	
1.2.10. Обука кадра овлашћених институција за коришћење методологије из тачке 1.2.9.	МЗ (партнери: ИЗЈЗС)	4.квартал 2027.	Сprovedена обука	Уједначена пракса и јединствена методологија рада	Нису потребна средства
1.2.11 Израда стручно-методолошког упутства за мапирање пружалаца услуга корисницима пкс	МЗ (партнери: ИЗЈЗС)	4.квартал 2027	Израђена стручно-методолошко упутство	Усклађеност за ЕУ протоколима	Нису потребна средства
1.2.12 Пилот - тестирање рада и примењивости спровођења мапирања пружалаца услуга за лечење корисника психоактивних контролисаних супстанци	МЗ (партнери:ИЗЈЗС, Општа болница Смедерево, Општа болница Суботица)	4..квартал 2027	Сprovedен пилот	Провера степена функционалности имплементиране методологије мапирања	Нису потребна средства
1.2.13. Иницијатива запозивање података из регистра лечених корисника психоактивних контролисаних супстанци са подацима о истоветним корисницима из базе РФЗО	МЗ (партнери:ИЗЈЗС)	4.квартал 2027.	Упореджени подаци	Повећање обима упоредивости података садржаним у регистрима различитих овлашћених институција у здравственом систему	Нису потребна средства
1.2.14. Унапређење и имплементација Специјалног регистара морталитета (смртни случајеви у вези са употребом	МЗ (партнери:ИЗЈЗС, Институт за судску	4.квартал 2027.	Унапређен регистар	Повећање дотупности података о смртности	Нису потребна средства.

дрога као примарним узроком) корисника пкс у складу са ЕУ протоколом	медицину, центар за контролу тровања – ВМА)			директно узоковане употребом дроге	
1.2.15. Израда методологије за Специјални регистар морталитета	МЗ (партнери:ИЗЈЗС, Институт за судску медицину, Центар за контролу тровања – ВМА)	4.квартал 2027.	Израђена методологија	Усклађеност за ЕУ протоколима и националним прописима уз дизање капацитета стручности кадра	Нису потребна средства
1.2.16. Обука кадра овлашћених институција за коришћење методологије из тачке 1.2.15.	МЗ (партнери: ИЗЈЗС, Институт за судску медицину, Центар за контролу тровања- ВМА)	4.квартал 2027.	Сprovedена обука	Уједначена пракса и јединствена методологија рада	Нису потребна средства
1.2.17. Израда упутства за попуњавање индивидуалног извештаја о смртним случајевима чији је примарни узрок употреба дрога.	МЗ (партнери:ИЗЈЗС, Институт за судску медицину, Центар за контролу тровања- ВМА)	4.квартал 2027.	Израђено упутство.	Усклађеност за ЕУ протоколима	Нису потребна средства
1.2.18. Пилот – тестирање рада и примењивости израђеног Специјалног регистра морталитета	МЗ (партнери:ИЗЈЗС, Институт за судску медицину, Центар за контролу тровања - ВМА)	4.квартал 2027.	Сprovedен пилот	Провера степена функционалности имплементиране методологије	Нису потребна средства

1.2.19. Имплементација Специјалног регистра морталитета на нац. нивоу	МЗ (партнери: ИЗЈЗС, Институт за судску медицину, Центар за контролу тровања-ВМА)	4.квартал 2027.	Имплементиран регистар.	Повећање дотупности података о смртности директо узокована употребом дроге	Нису потребна средства.
1.2.20. Израда Националних стандарда за лечење	МЗ (партнери: Специјална болница за болести зависности, РСК за ментално здравље)	3 квартал 2027.	Израђен протокол	Јединствена методологија рада и уједначена стручна пракса	Нису потребна средства
1.2.21. Сензибилизација здравствених радника за смањивање стигме за рад с корисницима	МЗ (партнери:ИЗЈЗС)	Континуирано	Теренски обиласци исастанци са менаџментом установа	Повећана мотивација стручног дела за резултат	Нису потребна средства
1.2.22. Израда стручних препорука за лечење корисника с дуалним поремећајима.	МЗ (партнери: центар за мониторинг дрога и зависности од дрога) , Специјална болница за болести зависности, РСК за ментално здравље)	1.квартал 2027.	Израђене препоруке	Јединствена стручна пракса реди обезбеђивања веће доступности услуга лечења појединим осетљивим групама	Нису потребна средства
1.2.23. Подршка ОЦД- „Рето – има наде „ која се бави пружањем помоћи корисницима ПКС	Канцеларија за борбу против дрога	Континуирано	Проширење спроведених активности на друге ОЦД с којима Канцеларија има	Повећан обим пружених услуга корисницима од стране ОЦД	Средства за финасирање ове активности обезбеђена су Законом о буџету

	(партнери:Рето центар)		потписан Меморандум о сарадњи		РС на разделу 3, глава 19, програм 1802, функција 110, програмска активност 0011(стручни и оперативни послови у области борбе против дрога) на следећим економским класификацијама: 411-плате, додатци и накнаде запослених и и 412 – социјални доприноси на терет послодавца и 422- трошкови путовања
1.2.24. Лечење особа које користе дроге којима је дијагностикован вирусни хепатитис Б и Ц	МЗ	Континуирано	Повећан број лечених корисника ПКС	Повећање доступности лечења хепатитиса Б и Ц корисницима ПКС у циљу редукције преноса на друге, односно инциденције и преваленције	Нису потребна средства
1.2.25. Израда нацрта програма опоравка у Републици Србији	Канцеларија за борбу против дрога	3. квартал 2027.	Израђен нацрт програма опоравка	Подизање свести друштва и	Нису потребна средства

	(партнери: организације цивилног друштва са којима Канцеларија има потписан меморандум о сарадњи)			професионалаца о лицима у опоравку и њихова дестигматизација	
	2. ОБЛАСТ СМАЊЕЊА ПОНУДЕ ДРОГА				
Активности	Одговорна институција и партнери који су наведени у загради ради увида	Временски оквир	Очекивани резултат	Очекивани ефекат	Финансије
2.1. Израда Правилника о утврђивању Списка пкс	МЗ	Континуирано	Правилник јавно доступан	Стављање под контролу нпс	Нису потребна средства
2.2. Припрема и израда измена и допуна Правилника о утврђивању Списка супстанци које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци	МЗ	Континуирано	Правилник јавно доступан	Стављање под контролу супстанци које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци	Нису потребна средства

2.3. Повећање броја полицијских службеника који се баве пословима борбе против дрога.	МУП (партнери: Министарство правде)	4. квартал 2027	Повећан број полицијских службеника специјализованих за рад на пословима борбе против дрога у седиштима подручних полицијских управа и њиховим полицијским станицама, као и у седишту УКП.	Повећан број истрага према лицима, повећан број финансијских истрага према групама и ОКГ у вези са кривичним делима из области дрога, повећан број кривичних пријава и повећан обим одузете стечене извршењем или у вези кривичних дела.	Средства за финансирање ове активности обезбеђена су Законом о буџету РС на глави 15.0, раздео 15, програм 1409, функција 310, програмска активност 0001 (руковођење и координација рада полиције и управних послова) на следећим економским класификацијама: 411- плате, додаци и накнаде запослених (зараде) и 412 – социјални доприноси на терет послодавца
2.4. Спровођење специјализоване обуке за поступање полицијских службеника приликом откривања и деактивирања илегалних лабораторија за производњу психоактивних супстанци и прекурсора.	МУП	4. квартал 2027	Едуковани полицијски службеници за препознавање процеса производње ПКС и прекурсора у лабораторијским условима и обучени за	Ефикасно откривање и деактивирање илегалних лабораторија, ради ваљаног и безбедног	Средства за финансирање ове активности обезбеђена су Законом о буџету РС на глави 15.0, раздео 15,

			поступање приликом деактивирања откривених илегалних лабораторија	прикупљања, евидентирања и чувања материјалних доказа неопходних за успешно кривично гоњење извршиоца кривичних дела.	програм 1408, функција 310, програмска активност 0001 (администрација и управљање) на од 620.000,00 динара и 426- материјал у износу од 2.580.000,00 динара следећим економским класификацијама: 422 – трошкови путовања у износу
2.5. Израда информатора о новим психиактивним супстанцама НПС) које се прате (НПС које нису на списку на Списку психоактивних контролираних супстанци)	МЗ	4.квартал 2027.	Информатор	Праћење доступности и информација у вези са нпс	Нису потребна средства.
	3. ОБЛАСТ СМАЊЕЊА ШТЕТЕ У ВЕЗИ СА ДРОГАМА				

Активности	Одговорна институција и партнери који су наведени у загради ради увида у рад	Временски оквир	Очекивани резултат	Очекивани ефекат	Финансије
3.1. Мапирање програма ОЦД који се односе на смањење штета и подршка у њиховом спровођењу	Канцеларија за борбу против дрога	Континуирано	Број мапираних програма ОЦД који се односе на смањење штете	Повећање броја програма ОЦД који се односе на смањење штете	Средства за финасирање ове активности обезбеђена су Законом о буџету РС на разделу 3, глава 19, програм 1802, функција 110, програмска активност 0011(стручни и оперативни послови у области борбе против дрога) на следећим економским класификацијама: 411-плате, додатци и накнаде запослених, 412 – социјални доприноси на терет послодавца и 422- трошкови путовања
3.2. Спровођење програма	МЗ	Континуирано	Повећање просечног	Смањење	Средства за

размене игала и шприцева у заједници	(партнери: ИЗЈЗС)		броја дистрибуираних игала и шприцева по ОКИД	инциденције инфективних болести које се преносе парентералним путем	финасирање ове активности обезбеђена су Законом о буџету РС Раздео 27 Програм 1802, Пројекат 4013, Ек.клас.481 у износу од 1.505.500 динара
3.3. Праћење реализације и анализа програма размене игала и шприцева	МЗ (партнери ИЗЈЗС)	Континуирано	Повећање броја јединица локалних самоуправа у којим се континуирано спроводе програми размене игала и шприцева	Смањење инциденције ХИВ инфекције и вирусних хепатитиса Б и Ц међу ОКИД	Средства за финасирање ове активности обезбеђена су Законом о буџету РС Раздео 27 Програм 1802, Пројекат 4013, Ек.класификација 481, у износу од 80.000 динара
3.4. Информисање здравствених, социјалних и теренских радника, корисника ПКС о имунизацији против хепатитиса Б међу инјектирајућим корисницима ПКС	МЗ (партнери: ИЗЈЗС са мрежом ИЈЗ/ЈЈЗ, Министарство у чијој су надлежности	Континуирано	Повећање броја комплетно имунизованих инјектирајућих корисника ПКС	Смањење инциденције Хепатитиса Б међу инјектирајућим корисницима ПКС	Средства за финасирање ове активности обезбеђена су Законом о буџету РС Раздео 27

	центри за социјални рад а у циљу оперативних консултација и бирократских захтева)				Програм 1802 Програмска активност 0001, ек. Класиф.465 у износу од 250.000 динара и Програмска активност 0002 Ек. Клас. 465 у износу од 250.000 динара
3.5. Спровођење добровољно поверљивог саветовања и тестирања (ДПСТ) на ХИВ и вирусне хепатитисе Б и Ц	МЗ (партнери: ИЗЈЗС са мрежом ИЗЈЗ/ЗЈЗ)	Континуирано	Повећање броја саветованих и тестираних корисника ПКС	Рана дијагностика и лечење инфицираних корисника дрога	Средства за финасирање ове активности обезбеђена су Законом о буџету РС Раздео 27 Програм 1802, Пројекат 4013, Ек-клас. 481 , у износу од 753.000 динара
3.6. Мотивисање и информисање корисника ПКС којима је дијагностикован вирусни хепатитис Б/Ц да се лече	МЗ	Континуирано	Повећан број лечених корисника ПКС са дијагностикованим вируснима хепатитисима Б/Ц	Повећање доступности лечења хепатитиса Б/ Ц међу корисницима ПКС ради смањења преноса на друге,	Нису потребна средства

				односно инциденције и преваленције	
	4.ОБЛАСТ МЕЂУНАРОДНЕ САРАДЊЕ				
Активности	Одговорна институција и партнери који су наведени у загради ради увида	Временски оквир	Очекивани резултат	Очекивани ефекат	Финансије
4.1. Учешће на експертским и консултативним састанцима и активностима са представницима ЕУДА за питања по њиховом захтеву	МЗ	Континуирано	Бољи резултат у остварењу захтеваног	Испуњење обавеза у области достављања националних података	Нису потребна средства
4.2. Редовно годишње извештавање ЕУДА по пет кључних епидемиолошких индикатора и индикатора тржишта дрога	МЗ	Континуирано	Поднети одговарајући извештаји (документа)	Добар резултат у оцени о напретку Србије у приступним преговорима- Поглавље 24- Потпоглавље 8- Сарадња у области дрога	Нису потребна средства
4.3. Сарадња са другим ЕУ телима (Помпиду Група, Europol, Eurojust	МЗ (партнери:	Континуирано	Активно учешће у захтеваним активностима	Усаглашеност са приоритетима међународних тела у области	Нису потребна средства

	Министарство правде, Управа за извршење кривичних санкција, Канцеларија за борбу против дрога)			поступања у складу са општеприхваћеним стандардима	
4.4. Сарадња са UN (UNODC, WHO, UNICEF, UNHCR, INCB ...)	МЗ (партнери: ИЈЗС, МУП, Центар за контролу тровања, Министарство просвете, центри за социјални рад, Канцеларија за борбу против дрога)	Континуирано	Активно учешће у захтеваним активностима и поднети извештаји овим телима	Усаглашеност са приоритетима међународних тела у области поступања у складу са општеприхваћеним стандардима и размена добре праксе као и подношења извештаја	Нису потребна средства
4.5. Израда извештаја за ИНЦБ - Међународни биро за контролу наркотика)	МЗ	Континуирано	Поднет извештај	Благовремено и потпуно подношење одговора на захтев Међународног бироа за контролу наркотика	Нису потребна средства
4.6. Обавезно годишње извештавање ЕУДА ради праћења стања у области пкс	МЗ (партнери: МУП, ИЈЗС, ВМА, Управа царина,	Континуирано	Извештаји према захтевима ЕУДА	Унапређење извештавања и прилагођавање ЕУ протоколима	Нису потребна средства

	Институи и заводи за судску медицину,остале здравствен установе и центри за обдукцију Канцеларија за борбу против дрога, ОЦД).				
4.7. Размена оперативних и других информација са органима за спровођење закона и међународним организацијама које се баве питањима опојних дрога.	МУП	Континуирано	Размењене информације и број реализованих заплена опојних дрога као последица међународне оперативне полицијске сарадње	Прикупљање и размена информација потребних за доказивање кривичних дела, чији су учиниоци лица која су предмет оперативног рада, а баве се кријумчарењем опојних дрога на међународном и националном нивоу.	Средства за финансирање ове активности обезбеђена су Законом о буџету РС на глави 15.0, раздео 15, програм 1409, функција 310, програмска активност 0001 (руковођење и координација рада полиције и управних послова) на следећим економским класификацијама: 411- плате, додаци и накнаде запослених (зараде) и 412 – социјални доприноси на

					терет послодавца
4.8. Унапређивање прекограничне сарадње који за циљ имају размену примера добре праксе у области спречавања злоупотребе дрога на нивоу локалне самоуправе	Канцеларија за борбу против дрога (партнери:СКГО, Комисија за сузбијање злоупотребе опојних дрога у Републици Српској, Излазак и друге ОЦД с којима Канцеларија има потписан Меморандум о сарадњи, локалне самоуправе)	Континуирано	Унапређена међугранична сарадња.	Размена регионалних примера добре праксе у области спречавања злоупотребе дрога на нивоу локалне самоуправе	Средства за финансирање ове активности обезбеђена су Законом о буџету РС на разделу 3, глава 19, програм 1802, функција 110, програмска активност 0011(стручни и оперативни послови у области борбе против дрога) на следећим економским класификацијама:

					411-плате, додаци и накнаде запослених, и 412 – социјални доприноси на терет послодавца и 422- трошкови путовања
4.9. Учешће на годишњим састанцима Комисије за опојне дроге (Беч)	Канцеларија за борбу против дрога (партнери: МЗ, МСП)	Континуирано	Унапређење програма у области борбе против дрога у Србији сходно препорукама са састанака Комисије за опојне дроге	Примена међународних искустава и праксе презентованих на заседању Комисије за опојне дроге и на округлим столовима у оквиру заседања	Средства за финасирање ове активности обезбеђена су Законом о буџету РС на разделу3, глава 19, програм 1802, функција 110, програмска активност 0011(стручни и оперативни послови у области борбе против дрога) на следећим економским класификацијама: 411-плате, додаци и накнаде запослених , 412 – социјални доприноси на терет послодавца

					и 422- трошкови путовања
	5. ОБЛАСТ ИСТРАЖИВАЊА, ИНОВАЦИЈА И ПРЕДВИЂАЊА				
Активности	Одговорна институција и партнери који су наведени у загради ради увида	Временски оквир	Очекивани резултат	Очекивани ефекат	Финансије
5.1. Спровођење бихејвиоралних и културалних истраживања (укључујући и ИББС међу ОКИД) за утврђивање баријера и подстрекача за ризично понашање у области (зло)употребе ПКС	МЗ (партнери: Министарства надлежна за просвету и науку у сарадњи са ИЗЈЗС, Институтом за друштвене науке и другим релевантним истраживачким институцијама)	4.квартал 2027	Спроведено истраживање	Идентификовани бихејвиорални и културални фактори који делују на практиковање ризичног понашања корисника дроге	Нису потребна средства
5.2. Процена ризика за обољевање од заразних болести повезаних са злоупотребом дрога на основу података добијених епидемиолошким надзором над заразним болестима (ХБВ, ХЦВ, , ХИВ инфекција и хетапатисис Ц и Б) и ризично понашања ТВ,)	МЗ (партнери:ИЗЈЗС)	4.Квартал 2027.	Извршена процена ризика	Унапређење података добијених епидемиолошким надзором	Нису потребна средства
5.3. Спровођење ЕСПАД истраживања	МЗ	4. квартал 2026.	Учесталост и обрасци употребе алкохола и	Спровођење обавезног	Нису потребна средства

	(партнери: ИЗЈЗС)		психоактивних супстаци међу младима	истраживања ради извештавања ЕУ и међународних тела на сваке 4 године	
5.4. Спровођење истраживање у општој популацији	МЗ (партнери: ИЗЈЗС)	4. квартал 2027.	Учесталост и обрасци употребе као и фактори повезани са употребном психоактивне супстанце у општој популацији	Спровођење обавезног истраживања ради извештавања ЕУ и међународних тела на сваке 4 године	Средства за финасирање ове активности обезбеђена су Законом о буџету РС Раздео 27 Програм 1802 Програмска активност 0001 Ек.класификација 465 у износу од 850.000 динара
5.5. Пружање подршке ОЦД за развој иновативних програма заснованих на доказима који се баве родном равноправношћу у области ПКС	Канцеларија за борбу против дрога (партнери: ОЦД са којима Канцеларија има потписане меморандуме о срадњи)	Континуирано	Број развијених и спроведених иновативних програма	Унапређење родне равноправности	Средства за финасирање ове активности обезбеђена су Законом о буџету РС на разделу 3, глава 19, програм 1802, функција 110, програмска активност 0011(стручни и оперативни послови у области борбе против

					дрога) на следећим економским класификацијама: 411-плате, додаци и накнаде запослених, 412 – социјални доприноси на терет послодавца и 422- трошкови путовања
	6. КООРДИНАЦИЈА, УПРАВЉАЊЕ И ПРИМЕНА				
Активности	Одговорна институција и прартнери који су наведени у загради ради увида	Временски оквир	Очекивани резултат	Очекивани ефекат	Финансије
6.1. Унапређење капацитета Центра за мониторинг дрога и зависности од дрога	МЗ	4.квартал 2026.	Повећан број запослених	Унапређење кадровског и административног техничког оквира мониторинга у складу са препорукама ЕУДА и међународним стандардима ради континуираног прегеда стања	Нису потребна средства

				дрога на националном нивоу	
6.2. Израда Упутства за функционисање координативне мреже експерата	МЗ	3.квартал 2027.	Израђено и јавно доступно Упутство	Унапређена институционална мрежа и видљивост националне конкт тачке и експерата домаћим и међународним партнерима	Нису потребна средства
6.3. Израда инструкције за функционисање Система раног упозоравања у случају појаве нпс	МЗ (партнери: Комисија за ПКС, МУП, БИА, ВМА, Управа царина, НВО, уз ангажовање овлашћених лабораторија)	3.квартал 2027.	Израђена и јавно доступна инструкција	Бољи проток информација међу партнерима	Нису потребна средства
6.4. Процена ризика на здравље и сигурност друштва од појаве нпс	МЗ (партнери: Комисија за ПКС)	Континуирано	Потреба за доношењем одлуке за стављање под контролу или Одлуке о праћењу	Заштита здравља и сигурности становништа	Нису потребна средства
6.5. Израда меморандума о сарадњи свих овлашћених лабораторија за испитивања у области пкс	МЗ (партнери: Центар за контролу тровања, БИА, МУП, Институт за судску медицину	4.квартал 2027.	Бољи проток информација из области дрога међу партнерима	Унапређење непосредније сарадње националних структура и подизање	Нису потребна средства

	Медицинског факултета УБ)			ефикасности рада	
6.7. Пружање помоћи и препорука за припрему докумената у области ПКС на нивоу локалне самоуправе	Канцеларија за борбу против дрога (партнери: Градови: Бор, Мајданпек, Сремска Митровица, Шабац, Лозница, Бачка Паланка и Нови Пазар, локалне самоуправе)	Континуирано	Израђене препоруке	Оснаживање локалних самоуправа и њихова међусобна сарадња у области ПКС	Средства за финасирање ове активности обезбеђена су Законом о буџету РС на разделу 3, глава 19, програм 1802, функција 110, програмска активност 0011(стручни и оперативни послови у области борбе против дрога) на следећим економским класификацијама: 411-плате, додатци и накнаде запослених, 412 – социјални доприноси на терет послодавца и 422- трошкови путовања
6.8. Сарадње са локалном самоуправом кроз рад и развој мултидисциплинарних тимова	Канцеларија за борбу против дрога (партнери: Удружење	Континуирано	Број спроведених активности мултидисциплинарних тимова	Унапређење и развој принципа децентрализације	Средства за финасирање ове активности обезбеђена су

	Излазак Мултидисциплинарни тимови градова: Бор, Мајданпек, Сремска Митровица, Шабац, Лозница, Бачка Паланка и Нови Пазар, локалне самоуправе)				Законом о буџету РС на разделу 3, глава 19, програм 1802, функција 110, програмска активност 0011(стручни и оперативни послови у области борбе против дрога) на следећим економским класификацијама: 411-плате, додаци и накнаде запослених , 412 – социјални доприноси на терет послодавца и 422- трошкови путовања
--	--	--	--	--	---